

Bønder hentes inn som lærere bort trygghet

Bønder hentes inn som lærere når skoleelever skal kurses i sikkerhet på arbeidsplassen. Bondelagsleder Emil Kvernanes (bildet) viser elever ved Tørgstad ungdomsskole farene ved traktorkjøring.

Foto: MARIANN TVETE

Brygger eget øl og leverbrød
Vernund Lyngås-Jensen på Finnskogen håper interessen for øl skal bli tilklingende mynt i kassa.

MAT · 10-11

LANDBRUK · 12-13

Seks av ti sier ja til EØS-avtalen

Nær 60 prosent vil beholde EØS-avtalen, viser en undersøkelse utført

for Nationen. For to år siden var EØS-tilhengerne i mindretall.

Side 9

PERSPEKTIIV · 3

ERNAS TALE

«Erna Solberg blir kritisert for at hun snakket mest om loddetten inni den norske navlen i nyttårstalen sin. Det bør hun snakke mer om.»

Drude Beer
er kommentator i Nationen.

* POLITIKK · 4-5
**Arbeiderpartiet
gjøtar ikke KrF-nei**
Aps Raymond Johansen har ikke gitt opp tanken om et styriket samarbeid med KrF.

**Finansministeren
må svare om skatt**
Siv Jensen (FrP) må svare om regjeringen vil utrede konsekvensen av nye skatteregler for alle enkelpersonforetak.

FREDAG 03.01.14

FLERE
LESERE!

NATIONEN

DISTRIKTENE NÆRINGSAVIS · NR. 2 · 2014 · www.nationen.no · LØSSALG KRONER 20

A-AVIS

Det er mye lyd når rundt 80 tiendeklassinger samles i en sal. Brått er det helt stille. – Det er fader ikke tøft å være død. Sannhetsvitnet Dagfinn Søtorp vet hva han snakker om.

Bønder kurser elever i sikkerhet

TRØGSTAD Det er en konsentrert klasse som setter pris på en annereledes skoledag. Trøgstadbondelag og Landbruksrets HMS-tjeneste har invitert rollefigurene til denne dagen.

HMS-kurset «Trygg på jobb» er utviklet av Rakkestad Bondelag og gjennomføres for fjerdengang, men første gang på Trøgstad ungdomsskole. Alle yrkesgrupper har HMS-krav, kurset som Bondelaget presenterer er basert på landbruket.

Første del av kurset er teori. Tolv hetsibanner har tatt seg fra for å veilede de 81 elevene på tiende trinn. To og to elever jobber sammen. På pc-en vises animerte situasjoner fra gårdslivet. Elevene får spørsmål via øretelefoner. E-læring er nyrt for bøndene, men elevene er drevne og trives med innlæringsformen. Kurset avsluttes med en test. Den beste klassen blir premiert med pizza.

Sma feil stor skade

Ute står to traktorer med påmontert pallegaffel og skjær. Bondelagsleder Emil Kvernes sier forklarer fem undrende jenter om farene ved å gå mellom redskap og traktor. – Husk å gå rundt, ikke over, sier han.

– Her lukter det fys, sier Ragnhild Ruud og Helle Moen Karlsen når de klattrer inn i hytta på passasjer, før begge beskjed om å feste setebeltet.

– Belte er påbudt og skal brukes, sier bondelagslederen.

Han forklarer om riktig høyde på pallegaffen når en traktor kjøres på vei.

– Hva tror dere skjer om gaffelen står høyt over bakken og du treffer en bil, spør han elevene.

– Da blir den spiddet, sier Lena Kristin Landmark.

Jentene balanserer på pallegaffen, de får klar beskjed om at gaffelen ikke skal brukes som lift.

Nyttig lardom

Testen er bestått, beste klasse er kåret.

– Vi er bønder, jippi, roper Vilde Frankrig Forfang.

Hun og klassevenninna er svært fornøyd med en skår på 86 prosent på testen.

– Jeg har virkelig lært noe i dag. Bonden har mye å tenke på og det vi har lært, gjelder også i vanlige hus, sier Forfang.

Hun sier at testen er bra lagt opp, bedre enn en vanlig skoledag.

– Det er ikke så ofte vi får jobbe to og to på sko-

len. Nå kunne vi diskutere, og da kommer vi kan-sje fram til rett svar, sier Forfang.

Skulle bare

Antall ulykker i landbruket øker. Økt lærdom og bevisstgjøring er hensikten med kurset.

Å tomme en møkkatjeller er rutinejobb for en bonde som har dyr. Dagfinn Søtorp var 36 år da han og naboen på 77 skulle bare flytte noen planke for å få pumpa på plass i gjødselskummen. Det ble det siste naboen gjorde. Søtorp er innkalt som samhetsvitne. Den tidligere grisebonden har ingen fancy powerpoint eller dumdrende musikk, ikkevel får han ungdommene fulle oppmerksomhet. Det er dørgende stille i salen når han forteller sin usminnede historie.

– Vi jobbet to sammen, naboen står bak ved kummen, jeg kjører traktoren. Så skjer det. Han ramler i kummen. Jeg hiver meg ut av traktoren, glemmner å slå av tenninga. Traktoren kommer om hjelpt, det er kaldt og vi har grisemøkk helt opp til hakka. Naboen ser meg rett inn i øynene og sier, vi klatrer det ikke. Han lukker øynene og dør.

– Som dere ser gjikk det bra med meg, kona mi kom, fikk slengt ned en kjetting og jeg halte meg opp. Jeg var 36 år, istedenfor ei kiste kunne det stått to kister der i kirken.

– Det er fader ikke tøft å da. Jeg har opplevd så utrolig mye etterpå. Derfor vil jeg gi en oppfordring til dere unge, sikret ikke mange som skal bli bonde, men uansett. Bruk hue, det er greit å være kjip iblant. Si nei. Det er ikke verdt å risikere livet for å spare noen sekunder, sier Søtorp.

Landsdekkende mulighet

– Kursene som er kjort i Østfold er vellykket, sier Inger Johanne Sikkeland, HMS-ansvarlig i Norges Bondelag.

Hun sier tilbuddet gjelder for hele landet.

– Ta kontakt med det lokale bondelaget om din skole skulle ønske å gjennomføre et slikt kurs. Det avhenger av kapasiteten lokalt om det er mulig å gjennomføre «Trygg på jobb»-kurset. Hver bønde bruker en fredag for å være instruktør, sier Sikkeland.

Fakta

HMS-kurset «Trygg på jobb»

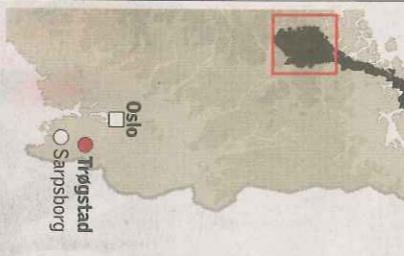
* En skoleversjon av kurset «Praktisk HMS-arbeid», «Trygg på jobb» er utviklet etter initiativ fra Rakkestad og Degernes bondelag.

* En heldagsaktivitet som lokaltag i Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag kan gjennomføres i ungdomsskolen.

* Kurset kan knyttes til fag som naturfag, samfunnsfag, kroppsoving og til faget utdanningsvalg.

* Målet er å gi elevene kunnskap om sikkerhetsarbeid og landbruk og kjennskap til yrkes- og utdanningsmuligheter i landbruket.

* Åtte personer døde i landbruket i 2012. Totalt døde 41 mennesker i arbeidsulykker i 2012. Kilde: Norges Bondelag og Arbeidstilsynet

Gode hjelgere: Ikke alle landbruksbegrep er like kjente for

elevene Ole Henrik Østereng Ness (t.v.) og Ludvik Stetten Haugen. Da er det fint å få hjelp av bøndene Rolf-Henning

ALLE FOTO: MARI ANN TWETE

Mye fornuft: Pallegaffelen kan bli drapsvåren forklarer bondelagsleder Emil Kvernelnes til Helene Moen Karlsen, Regnhild Rudi, Rebecca G. Jakobsen, Silje Nyengen og Lena Kristin Landmark.

Tung lerdom: Ulykker i landbrukskuller skjer for ofte, Dagfinn Søtorp opplevde å naboen druknet i mørkkakjelleren.

Slurves ofte med: Setebelte er påbudt for både fører og passasjer i traktor. Helene Moen Karlsen følger påbuddet.

Klassevinner: Sander Langstad og Camilla Novak sammen med bondelagsleder i Trøgstad Emil Kvernelnes. Premie til beste klasse var pizza.

